

DUNÁNTÚLI PROTESTANS KÖZLÖNY

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI SZAKLAP.

A DUNÁNTÚLI REF. EGYHÁZKERÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: Győr-Ujváros, fő-utca 9. szám. A lap szellemi és anyagi részét illető minden ügy ide intézendő. Kéziratok nem adatnak vissza.	ELŐFIZETÉSI ÁRAK:		HIRDETÉSEK lehetőleg jutányosan közöltetnek, többszöri hir- detésnél tetemes ároneménnyel. Nyilttér soronkint 15 krajcárjával számíttatik.
	postán küldve	helyben házhoz hordva	
	Egész évre 4 frt.	
	Fél évre 2 frt.	
	Negyedévre 1 frt.	

Felhívás előfizetésre.

A kezdet nehézségein szerencsésen által esvén, a Dunántúli Protestans Közlöny ujult erővel és szent lelkesedéssel futja tovább irodalmi pályáját.

Tiszteletteljes bizalommal hívjuk tehát fel lapunk barátait, s igen tisztelt egyházi és világi férfainkat, hogy lapunk fennállását újabb megrendeléseikkel lehetővé tenni sziveskedjenek.

Lapunk elvi álláspontját, szellemi irányát, egy évi pályafutásából jól ismeri a nagyérdemű közönség.

Elvünk: közölni mindent, ami higgadt és tárgyilagos modorban van írva és a mi egyházi életünket csak egy lépéssel is előbbre viszi.

Az egyházi adminisztrációban netán elkövetett botlások bátor megszűltetése által azt akarjuk elérni, hogy a bajok gyökérokai mindenki által felismertessenek.

Tudományos tekintetben álláspontunk az evangéliumi álláspont, vezéresillagnunk az a szellem, melynek napjaink két ezredév óta ragyog az emberiség életének egén s melytől, hogy mily távol állunk még ma is, mutatja az a szeretetlenség, az a ködöbálás és mocskolódás, melylyel még egyházi férfiak részéről is találkozunk.

Mottónk: krisztusi szellem, jöjjön el a te országod.

Lapunk a legolcsóbb lap Magyarországon: egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. Kérjük nyájas olvasóinkat előfizetéseik megújítására, azokat pedig, kik lapunkat egy év óta tartották, arra kérjük, hogy hátralékaikat beküldeni s az

íránt nyilatkozni sziveskedjenek, lapunkat hajlandók-e továbbra is megtartani, hogy fölösleges példányok nyomtatása által elhordozhatlan költségekkel ne terheltessünk.

Lapunk a mostanihoz hasonló csinos külalakban, a legpontosabb expedicióval fog mindenkor megjelenni, e tekintetben tehát ismételve kijelenthetjük, hogy panaszra soha többé ok nem fog lenni.

Főiskolánk életéből fontos cikksorozat fog nem-sokára lapunkban megindulni.

A minősítés.

II.

„A mistificatio nem egyh. terére való.“ B. S.

Tudományosan képzett, jellemes egyének között alig lehet szórakoztatóbb időtöltés, mint alkalomilag egyik-másik felvetett elvi kérdés fölött higgadtan eszmét cserélni. Mindenik fél koráolyan hiszi, hogy neki van igaza, ezért a másikat szelleme és tapasztalata fegyvereivel törekszik nézete elfogadására bírni. A tudós Lonovics érsek e foglalkozást az élet „kellemes fűszerének“ nevezé.

Ily felfogás jámbor ösztönéből, e becses lap 20. számában „Minősítés“ címen egy közlemény jelent meg tőlem, melyben utalással a b.-somogyi egyházmegyében ismételten felmerülő lelkészválasztási, jelölési panaszokra, — mint megannyi fel-felkadó sebekre — a baj fő okát abban vélem rejleni, hogy a ft. egyházkerület a zsin. törv. 188. §-ban előirt minősítést egyoldalul szabályozza, a

menyiben a végrehajtásról, vagyis arról, hogy egyes adott esetekben a pályázók pályázati képességét, a minősítési fokozatok szerint, ki vagy kik állapítsák meg, átmenetileg nem intézkedett s ekként a zavarosban halászni szokott üzelmeknek, tudtán kívül, nyitott kaput hagyott.

E nyitva feledett kapu utólagos bezárása szempontjából indítványoztam azt, miként „hassunk oda, hogy nálunk is, mint más egyházkerületekben, felelős minősítési bizottságok állittassanak fel“.

Szemben e csupa jóakarattal támadt indítvánnyal, melynek közlésével csakis a jó rend és közbéke érdekének véltem hasznos szolgálatot tehetni, valaki B. S. aláírással, ugyancsak Minősítés címen bocsát közre egy cáfiratot, melyben tőlem judiciomot, igazságérzetet, igazmondást a priori megtagadva, délecegen pattan sorompóba. Még pedig nem e lap hasabjain, hol felszólalóom történt s következőleg az ellenvéleménynek jogosult s indokolt tere volna, hanem a Prot. Egyh. és Isk. Lapban. De hát Sándornak szük Macedonia, csekély a D. Prot. Közlöny olvasó-közönsége! Ő Budapestről beszél a széles Magyarhaza nagyközönségéhez, gyaníthatván oly prókatori fogásból, hogy én — aki szerinte csak a dunántúli hivatalos közlőnyt olvasom — (már hogyis olvasnék én mást!?) majd filippikájáról tudomást se vehetnek, másfelől meg a közönségnek azon része, mely a győri lapot nem olvassa, a köztünk vitás kérdést az ő szíres szemüvegén keresztül nézendő s azt ekként egyoldalulag könnyebben részére terelheti: ignotos fallendo, mistifikálhatja.

Pedig ő mondja mottónkban: a mistificatio nem az egyh. élet terére való. De hát

Andern gut rathen, und es selber gut machen
Das sind zwei ganz verschiedene Sache!...

Én elvi álláspontomon a mistificationnak mind céljáról, mind indokáról távol állok s még a gyanuját is visszautasítom. Kerülje ezt B. S. is.

A köztünk felmerült vitás kérdésben, mely nem kettőnké, hanem a hazai ref. egyházé s közelebb a dunántúli egyházkerületé, küzdjünk férfiasan, teljes discretioval és conforttal. Keressük a törvény intentioját, mint kell, magából a törvény §-aiból, de nem rabuliticaival, hanem logicával, nem sophismákkal, hanem begyőző érvekkel. E fegyver

illik hozzánk, s méltó olvasó-közönségünkhöz, mely hivatva van itélni közöttünk. — —

Ily készüllettel és szándékkal vegyük már a zsinati törvénykönyvet kezünkbe.

A 43. oldalon, a 186. s következő §-okban, a lelkészválasztások körüli eljárásokról tesz a zsinat egyetemesen kötelező elvi előintézkedéseket, u. m. a minősítvény megállapítása, a kijelölő bizottság alakítása, és a kijelölés módjáról.

Lássuk csak ezeket.

1. A minősítvény megállapítása — 187. §. — kétféleképen történik: a) az egyházaknak a papi jövedelem arányában négy osztályba sorozása, és b) a lelkészeknek és s.-lelkészeknek a fenti (186. §.) minősítvény szerint pályázati képességük megállapítása által.

Az egyházaknak ezen osztályozása és a lelkészek minősítése iránti eljárást pedig az egyházkerületek állapítják meg az egyházmegyék meghallgatásával. 188. §.

Köztudomás szerint a dunántúli egyházkerület, a zsinat eme utasításának általánosságban eleget tett 1883. j. k. 46. I—IV. alatt, ámde hogy egyes adott esetekben a pályázatokat ki vagy kik viszonyítsák az általa codificált általános elvi megállapodás szabályaihoz, szóval kinek vagy kiknek legyen tisztük a minősítés — mint főlebb is mondva volt — nem intézkedett. Pedig minden új törvénynek függeléke szokott lenni: jelen törvény végrehajtásával megbízatik vagy megbízatnak N. és N.

E réshagyást aztán ügyesen kihasználta nem egyszer a szennyes önérdék és nepotizmus; Somogyból egymást érik a felszólalások és felfolyamodások s ennek folytán a jelölések megszüntetése, a választások felfüggesztése, s lettek is már ezek folytán egy-egy gyülekezetben többszöri pályázat hirdetések, 4—5-szöri jelölések, választások.

E viszás s beteges állapotokon segitendő, hozta egyházkerületünk az 1885. k. gy. jk. 96. pontja alatti szabályrendeleteket, nem épen szerencsés kézzel, mert a minősítő bizottság felállítás helyett a 11. §-ban a jelölő bizottságot rendszabályozta, esetleg költségmegtérítésekben rendeli elmarasztalni, tehát az ok helyett az okozatot sujtja. — Ugyanis

2. A lelkészválasztás a megállapított osztályozás és minősítés korlátai között, tehát előző minő-

sítés után kijelölés által történik 189. §. A kijelölő bizottság tagjai az esperes elnöklete alatt, az egyházmegye által egy évi időtartamra választott 3 tanácsbíró is a választó gyülekezetből adhoc küldött 3 megbízott.

Hogy pedig ezen kijelölő bizottság nem minősíthet, hanem csak jelöl, mint neve is mutatja, igazolom azzal, hogy erre se törvény, se tudommal statu'um nincsen, igazolom különösen

3. a 192. §-ban olvasható jelölési utasítással, a hol mondva van, hogy a jelölő bizottság „minden utasítás nélkül, sőt annak kizárásával végzi teendőjét, a mi képtelenség, ha a minősítés az ő tiszte volna. De hogy az nem az ő tiszte, még inkább meggyőződünk az utasítás e szavaiból: „minden egyes ajánlottat egymás után . . . jelöl ki.“ Ki teszi már itt az ajánlást? A jelölő bizottság? És a milyen képtelenség fogalmilag, oly tehetetlen is gyakorlatilag. Észteni képtelenség, hogy egy bizottság először magának a pályázókat ajánlja, azután válogasson közülök. Az meg tér és időbeli lehetetlenség, hogy egyszerre, hogy úgy mondjam, egy lélekzettel a jelölő bizottság minősítsen, is jelöljön is, még pedig mint Somogyban példa van rá 5 gyülekezet részére, stb.

Ki minősítsen, illetve ki ajánlja sorrendben a jelentkezett pályázók közül — a pályázati iratok előző betekintése után és a 186. §-ban előirt kellek szemeltartása mellett a jelölés és így választásra jogosultakat?

A választ megadták rá a többi egyházkerületek. Kövessük példájukat.

Különben ha a pályázatok továbbra is minősítés nélkül bocsátattak jelölés alá, csak az észlelt bajok ismétlődnek s esetleg — mint példa van rá a kijelölő bizottsági tagok bünhődnek ártatlanul s mint Pál apostol mondja: mivel törvény nélkül vétkeznek törvény nélkül vesznek, marasztaltatnak el.

Hassunk oda, ismétlem — hogy minősítő bizottságok nálunk is legyenek.

B. S. cikkére tüzetesen jövőre válaszolok. Üdv az olvasónak!

Tribul.

A konventi hatás, és jogkör feletti szemle.

(Tekintettel a conv. biz. által beterjesztett három szabályjavaslatra.)
— Folytatás. —

No most jó a nyugdíj és a többi — ugyan lehet-e jogosan kötelezni arra, hogy ennyi rá rótt s elviselhetlen terhek sulya alatt összeroskadva, még azon egy vigasztaló reményétől is megfosztás, hogy erőtlenségek s tehetlen napjaiban ne legyen nyugalma s csendes otthona? hanem ezek helyett — a rideg és közönyös számításból részére megszavazott, s míg ezt kezéhez veheti sokszorosán megkeserített fillérekből — „tengődjön élete alkonyán? Nem ismétlem, hogy nem! ily keserű végzetre szoritni azokat az elaggott és tehetlen szolgálkat, kik ifjui s férfui koruk tehetségeinek egész odaadásával szolgálták és szolgálják nem ritkán az öreg korban is az ur oltárát s építik az Isten országát — a conventet jogosultnak — mint a mi hatáskörén tul esik — el nem ismerhetjük s ép ezért e szabályjavaslatot is — minden erőnk-ből kitelhető módon elejtendőnek, s az egyház kerületi közgyűlésen is elvetendőnek indítványozzuk.

III. Lelkészi és tanári gyámintézet.

Nevezetes és feltűnően megbélyegzett eljárása a conventi bizottságnak az, hogy mielőtt az egyetemes egyház érdekében ilyenmü javaslatokat ter-vel — nem tud anélkül eljárni, hogy a régi alapokat s intézményeket gyökerestül fel ne forgatná. Ime ezen javaslatával is megszüntetni akarja az eddig oly hasznosnak bizonyult özvegyi kegyévet, s merényletet kísért meg — bekebelezni az országos gyámoldába az eddigi az egyes testületek által fentartott gyámintézeteket.

Hogy a kegyév eltörlése, vagy megszüntetésével mennyire nehézményíti a védtelenül hagyott özvegyek és árvák helyzetét, s mennyire kétségbe-ejtővé teszi siralmas állapotukat — mint amit ezek helyébe kilátásba helyez, hogy adni fog, ezt csak az tudja felfogni és érteni, ki már közvetlenül szemlélője és tanuja volt, az ilyszerü szomorú események. Milyen jó, ha a végzet által sujtott özvegy kisírhatja égő fájdalma bánatos könnyeit, azon a helyen, hol elhunyt férje munkált az ur szőlőjében, s a kegyév időköze alatt, össze szedheti erejét, kibontakozni csak valamennyire is nehéz

bajaiból, s megküzdeni ha lehet az élet rá nehezült nehéz feladatával! A legkegyetlenebb eljárás volna tehát, megszüntetni akarni, ezt a kegyelet útján létesült intézményt, s azt kívánná; tölünk, hogy amire az egyház önként érdemesíti az elhunyt lelkész érdeme után — a gyámoltalan lelkészi családot, azt maguk a lelkészek életükben tagadják meg — hátra hagyandó özvegyeik és árváiktól!

De nem kevésbé jellemző és sajátságos minő dictatorezerü modorban mondja ki a conventi bizottság az egyes testületek által alapított gyámoldák feletti hatalmi jogát, mintha az tulajdonképen léteznék is, — és talán mintegy meg is követelni láttattak, hogy ezen alsónáz hatalmi jogát elismerjük. De hát én azt kérdelem a mélyen tisztelt conventi bizottság tagjaitól, igazságos dolognak tartják-e azt, hogy ha ezen gámolda, feltéve de meg nem engedve, hogy csakugyan beolvastatnának az országos gyámoldába, midőn egyiknek több, másiknak kevesebb vagyona van, a harmadiknak pedig absolute semmi sincs, igazságos dolognak tarthatják-e, hogy tekintet nélkül ebből minden gyámolítandó egyenlően részesüljön? Már ezerszer bocsánatot kérek, az ilyen közjótékonyság elvét ha tiszteljük is de ily esetben el nem fogadhatjuk, mert ez nyilvános arculütése volna a szorgalomnak, takarékoságnak, s legfőbb mértékben pedig az önmegtagadásnak, melyekkel ezen gyámintézetek az egyes testületek által megteremtettek.

Ne akarjanak nagy jó uraim ott fent, minket így agyon boidogítani! hogy a magunk által teremtett alapoktól is megfosztani igyekezzenek, s az országos gyámoldából kifolyó tagsági díjilletmények által különben is megterhelt vállainkra még több elviselhetlen terhet ruházzanak, mert egy az, hogy magánvagyont bármily hatóságnak eltulajdonítani s magáévá tenni jogában nem állhat, más az, hogy az erőszakos és a közvélemény által perhumescalt intézményeknek áldásos hatása az emberiségre soha sem lehet!

Ugyanazért ezen szabályjavaslatot is, valamint két ikertestvérét, mint közvéleményellenest, mint a közérdeket mélyen sértőt, mint új és elviselhetlen terheket okozó s a régi hasznos intézményeket magába olvasztani akaró javaslatot férfias nyíltság

s határozottsággal szintén elutasítandónak indítványozom a mélyen tisztelt komáromi egyházmegyei lelkészértekezlet, s ebből kifolyólag a nagytiszt. komáromi egyházmegye, valamint a főtiszt. kerületi közgyűlés előtt is.

Pethes Endre.

Furcsa tünetek egyházi biráskodásunk terén.

Már a múlt évben is hallottam (s talán a törvényszéki ügyeknek a jkönyvből kihagyásával az céloztatik, hogy az ilyen tünetekről csakis hallomásbéli tudomásunk lehessen), hogy egy lelkész, egyik területünk törvényszéke, mint másodfoku bíróság elé megidézett; — most ismét hallok, hogy egy másik lelkész, ugyanazon kerület törvényszéke, mint másodfoku bíróság elé, egy őt érintő ügyben megidézve van.

Ezen megidézések, a másodfoku bíróság elé, előttem teljesen érthetetlenek. Mert ha nézem egyházi törvényeink 272. §-át, ez szóról-szóra ezt mondja: „A tárgyalás — mind a háromfoku bíróság előtt o l y a n ü g y e k b e n, a melyek általa e l s ő f o k o n intézendők el, — közvetlen és szóbeli; ez okból a felek a tárgyaláson személyesen vagy igazolt akadályoztatás esetében, megbizottaik által tartoznak megjelenni.“ A mely törvényszakaszból világosan következik, hogy egyházi bíróságaink előtt a tárgyalás csak e l s ő f o k o n levén szóbeli: — már m á s o d f o k o n mindenesetre írásbeli, vagyis az ítélet a fellebbezési bíróságok által nem a felek kihallgatása, hanem az első bíróság által felhasznált és felterjesztett iratok alapján történik; tehát a felek — habár jelen lehetnek — de megjelenni nem tartoznak, és így meg sem idézendők.

De ez következik magának a felebbezésnek fogalmából is. A felebbezés ugyanis nem más, mint a felsőbb bírósághoz fölterjesztett az iránti kérelem, hogy ez, az alsóbb bíróságnak ítéletét bírálja fölül s ennek alapján hozzon ítéletet, mely azután az alsóbb bírósági ítéletet vagy helybehagyja, vagy megváltoztatja, vagy megsemmisíti. — Ezen felülbírálat azonban csak akkor lehet helyes, jogos és igazságos, ha oly körülmények vagy bizonyítékok, — melyek az első bíróság ítéletének alapját nem képezheték, mert ott felhozva nem voltak, vagy előállításukról — a bíróság mulasztása következtében — gondoskodva nem lett, — tekintetbe semmi körülmények között nem vétetnek, csak így képezhetvén az e g y e d ű l felülbírálatot.

A másodbíróság elé tehát a felek megidézésének szüksége és értelme nincs. Mert — feltéve hogy szabad volna ez a megidézés, — a megidézett és kihall-

gatott fél vagy hoz fel újabb bizonyítékokat vagy nem. Ha nem: akkor kihallgatása merőben sürgősen. Ha igen: ez újabb körülményeket és bizonyítékokat a másodfoku bíróság tekintetbe nem vehetvén: az ügyet kénytelen újabb ítélet hozatala végett az első bírósághoz visszavenni, a mi csak úgy lehetséges, ha előbb az első bírósági ítélet feloldatik; — ha pedig az ügyet nem tenné vissza, hanem ítélné az újabban felmerült körülmények és bizonyítékok alapján: akkor ítélete nem az első ítélet felülbírálata, hanem új ítélet lenne s a mennyiben ez, az új bizonyítékokra lenne fektetve, anyiban elsőfoku volna, melyet a harmadfoku bíróságnak azon alaki hibája miatt, hogy másodfoku bíróság elsőfoku ítéletet hoz, meg kellene semmisíteni. — A fél megidézése tehát megint hiába lenne.

Egy esetben volna — de csakis látszólagos — értelme; a felek másodfoku törvényszék elé idézésének; ha t. i. az illetők az első bíróság által megidézve s ott kihallgatva nem lettek volna, tehát a másodbíróság elé idézés az elsőfoku bíróság mulasztásának helyre pótlását célozza.

Ugy, de azon körülmény, hogy valamelyik fél az első bíróság által megidézve s ott kihallgatva nem volt, a másodfoku bíróságot nem arra hívja fel, hogy a hiányt ő pótolja, hanem arra, hogy a mulasztó bírósággal — a saját körében — pótolta.

Mert vagy lehet a felek megidézése nélkül ítélet-hozatalba bocsátkozni, vagy nem. Ha lehet: akkor a másodbíróság nem láthat mulasztást az elsőfoku bíróság eljárásában, az idézés mellőzésében, következőleg nincs helyrehozni valója; — ha pedig nem lehet, a minthogy jogi igazság és törvény értelmében nem lehet; akkor az első bíróságnak sem lehet, s így ítélete önmagában semmisnek lévén tekintendő, a felek megidézésére, kihallgatására s ezen alapon új ítélet hozására utasítandó.

Ha tehát a feleknek az első bíróság által kell kihallgattatniok, s ennél fogva megidéztetniök: a másodfoku bíróság elé idézés sürgősen; sőt egyenesen törvénytelen.

De költséges is. Ha én megidézve lehetek a szomszédban, miért menjék azért 40—50 mérföldnyire? Milyen szép multság volna az egy szegény kálomista papra nézve, ha például a helyet, hogy otthon kihallgattatnék, talán Felső-Örben, a helyett — mondom — Székes-Fehérvárra kellene jönie! S mivel azon az alapon, melyen a másodbírósági idézés megállhat, a harmadfokon való idézés szintén megállhatna: talán épen Kolozsvárott ehetnék finom káposztát, ott a konventi bíróság előtt történt kihallgatása után. Minő pompás élvezet volna ez! Hanem, hogy akárhány szegény ember kénytelen volna — legszentebb igazsága mellett is — ezen élvezetről lemondani: azt úgy hiszem, fölösleges bizonyítani. Akkor azután egyházi igazságszolgá-

tatásunknak ez lenne a sarkköve: — „aki bírja, az rárja.“ Nem gondolom azonban, hogy az igen tisztelt zsinati atyáknak az lett volna céljuk az igazságszolgáltatás terén. Lehetne még egy ürügye a fél másodfoku bíróság elé idézésének, az t. i., hogy a hozandott ítélet előtte kihirdetessék; — de mivel a 282. §. értelmében a fellebbezési bíróságok ítéletei mindenkor írásban közlendők: ez csakis ürügye, de oka és célja nem lehet a megidézésnek.

Tehát a feleknek a másodfoku bíróság elé megidézését nem tekinthetem másnak, mint furcsa tünetnek egyházi bíráskodásunk terén.

Rácz Géza,
moóri ev. ref. lelkész.

Levél a szerkesztőhöz.

Kis-Keszi, június hó 7-én.

Nagytiszteltem szerkesztő ur!

Gyülekezetünkben még a múlt évi szept. 28-án megürült a Lelkészállomás szeretett lelkészünknek, tiszt. Badics Gyula urnak, a szelid pásztornak, az arany-száju szónoknak, a nyájas emberbarátnak halálával. Megkönyeztük méltólag, eltemettük, keseregve vesztettségünk felett. Nyugodjék békében. Ezen ránk nézve fájdalmas eset folytán új lelkészválasztás szüksége állott be. S mi minden tétovázás nélkül felszólítottuk a jelenlegi mihályházi lelkészt, tiszt. Fazekas József urat ki közöttünk született, nevedett, egyházmegyénkben segédlelkészkedett, ki bizalmunkat, s szeretetünket teljes mértékben megnyerte, s kit már régebb idő óta úgy tekintettünk, mint egykor leendő lelkészünket, felszólítottuk mondom, hogy pályázatát nyújtsa be az illető esperesi hivatalnál. És ő engedett felhívásunknak s kérvényét csakugyan elküldötte.

Nagy volt közöttünk az öröm, hogy régen ápoltságunk teljesülésbe megy valahára. Azonban örömünk poharát örömmel töltötte meg az egyházmegyei kijelölő bizottság. Esperesünk csakugyan kitűzte a kijelölés határidejét május 28-ik napjára. Épen 8 hónapra a lelkészi állomás megüresedése után. A pályázatrakítűzött határidőre azonban csak összesen 3 pályázat érkezett be, (ha ugyan Cseresnyés káplán uré is nem későbbi keletű) s látva a káplán urak, hogy a választók négy ötödrésze idegen tractusbeli lelkészt akar hozni: nosza lett lótság futás, hogy még egy pályázót kerítsenek — ha a pokol fenekéről is — gondolván (mint e becses lap egyik számában valaki megjegyezte) hogy a kijelölő bizottságnak csak lesz annyi esze, hogy míg „Unser einer“ van, addig be ne jöjjön a vidéki. — És csakis az utóbbi napokban sikerült egyet találni Czeglédi Sándor ur személyében, ki elég önérvényes(?) volt magát eszközül felhasználni; kinek eszé ágában sincs

hogy komolyan pályázzon, mivel állomása köztudomáslag jövedelmezőbb — talán 3-ik osztályú — a miénkénél, mely a 4-ik osztályba van téve. Ő tehát benyújtotta kérvényét közvetlen a kijelölés előtt.

Elérkezett végre a kijelölés ideje. Egyházunk is elküldötte az általa megválasztott bizottsági tagokat, a kik egyhangulag kérték Fazekas lelkész urnak a kijelöltek közé fel vételét. A szavazás meg történt egyenként minden pályázó felett, de az esperes ur mindig az „Unser einer“-ekre adta döntő szavazatát, s így történt, hogy a mi jelöltünk utoljára kizárattott a kijelöltek sorából.

Esperes ur arra hivatkozott a többi egyházmegyei bizottsági tagokkal, hogy úgy is sok a káplán a tractusban, minek hoznánk be idegent. Másik kifogása az volt, hogy jelöltünk mezőföldi káplán korában is dacolt az előbbi esperessel, az ő hivatali elődjével, és végre azt állította, hogy jelöltünk bünt követett el keresztiesi lelkészválasztást meg előző próbapapó-lással.

De hát azt kérjük a nagytiszteletű esperes urtól egész tisztelettel, a mezőföldi esperesi hivatalhoz még most sem jutott el annak a hire, hogy a debreceni zsinaton hozott alkotmánytörvény az egyházmegyei s kerületi választfalakat ledöntötte? és amidőn ez előtt néhány évvel a nagytiszteletű esperes ur fiát a tatabányai egyházmegyéből a mezőföldibe be hozták, midőn tatabányán még zsinati törvények sem lettek életbe léptetve, akkor a káplánok nagy és más uton nem pótolható hiánya kényszerítette őket e lépésre? Bejött, mert szerették hivei, s megválasztották.

A második kifogására az a megjegyzésünk, hogy rosszul méltóztatik értesülve lenni, mert az a valósággal a tényállással ellenkezik. Végre a mi a próbapapolás vádját illeti, mi úgy tudjuk, hogy az nem lett el követve, s nagytiszteletesség is meggyőződhetik erről, ha elolvassa a kezei között levő telmentő határozatát a pápai egyházmegye folyó év jan. 14-én tartott consistorialis gyűlésének. Honnan hát a nemesebb célra méltó buzgólkodás a mi jelöltünk ellen?! Ne kerüljünk a dolgot, nevezük nevén a gyermeket. Kenyéririgység, önzés ez uram, és semmi más, melynek lólába a felhozott ürügyek leple alól is ki kandikál. S milyen szépen veszi ki magát ez az egész kijelölési eljárás a szeretet, törvénytisztelet, s igazság hivatott apostolai részéről teljesítve, s oda állítva mint egy követendő például az ilyenekben még járatlan, magunkféle egyszerű emberek elé. Vagy az orvos példáját követték, a ki meg írja ugyan pénzért a receptet, de a rendelt orvosságából a maga részére nem instál? Nohát az önök által praescribált egyénekből mi sem instálunk, s az általuk kijelölt irányban mi sem teszünk egy lépést sem.

Mi tiszteljük a törvényt, de a választási szabadság elnyomása, s legzventebb jogunk ellen irányult erőszakoskodásnak nem fogjuk magunkat megadni. Avagy ki nyugodhatnak meg az oly eljárásban, mely végeredményében, tényleg azt bizonyítja, hogy a gyülekezeti tagoknak legkisebb — sőt egyáltalában semmi joguk sincs bele szólhatni abba, hogy ki legyen lelki vezérök, oktatójuk, vigasztalójuk? Avagy kiknek tulajdonra ez a mi eklesiánk? Kiknek ősei alapították ezt? Kik tartják ezt fenn ma is nagy áldozatokkal, nehéz verejtékes munkájokkal? Avagy: az eklesia van e a lelkészért? vagy a lelkész a gyülekezetért? Melyik a cél, s melyik az eszköz? E tekintetben aligha vagyunk egy értelemben a nagytiszteletű s tekintetes egyházmegyei bizottsága!

Valóban nagy könnyüvérűség kellene ahhoz, hogy a nép nyakára a 19-dik században rá erőszakoljanak lelkészeket, kikhez annak semmi bizalma, semmi ragaszkodása, s kik ez okból ott lelkészi magasztos hivatásuknak a legjobb akarat mellett is meg nem felelhetnek! Az ilyen eljárás egyik fő forrása a lelkészi tekintély hanyatlásának; a templomkerülők elszaporodásának s a vallásos élet lazulásának. E keserű gyümölcsökért ez esetben, — melyek alig maradhatnak ki — a nagytiszteletű egyházmegyei bizottságot terheli a felelősség.

De nagy önzés és cinismus kell ahhoz is, hogy egy lelkész erőszakkal akarjon lelkészévé lenni egy oly gyülekezetnek, melyben tiszteletre e miatt nem számíthat, s ez okból az általa hintett mag, csak kősziklára hull.

Ámde bevégezem már szándékomon kívül hosszúra nyult leveletem s azon reményben teszem le a tollat, hogy Nagytiszteletű Szerkesztő ur, mint a szabadelvűség egyik kiváló fáklyavivője s mint a népjog bátor harcosa, nem tagadja meg tőlem ennek közlését, melyben gyülekezetünk négyötödrészének érzelmei s elkeseredettségeinek okai vannak hamisítatlanul lerajzolva s a nyilvánosság elé bocsátva.

Egy egyháztag.

A „PROTESTÁNS KÖZLÖNY“ TÁRCÁJA.

Az illavai fegyintézet köréből.

Nagytiszteletű szerkesztő ur!

Becses lapjának egyik feladata: „a mi kedves házi ügyeinkkel“ való foglalkozás. Miután tudom, hogy az „én házi ügyeimmel“ csak úgy lehet foglalkozni, ha azokat megösmérjük, miután tudom, hogy sokan vannak kik téves fogalmakat alkotnak magoknak a fegyintézeti lelkészi állomásról, végre miután idejövete-

lem előtt igen sokan — lehet — hogy jóakarattól így szóltak hozzám: ne menj uramöcsém fegyházi papnak, mert aki oda megy, az örökre eltemette magát, . . . meg van halva, . . . mind ezeknél fogva engedje meg Ntséged ha életjelt adok magamról, engedje meg, ha az élő emberiség nagy temetőjéből, a sóhajok hazájából, az illavai fegyintézet köréből az én házi ügyeimről becses lapjában egyet mást elnondok.

A Nagyméltóságu Igazságügyministerium mult év szept. havában nevezett ki kegyelmesen, méltóságos Püspök Urunk kegyes ajánlata folytán illavai fegyint. ref. lelkész. Mit tagadjam! . . . erős küzdést állottam ki, midőn azon lépésre határoztam magamat, hogy „a farkasok“ között hirdessem az Ur Jézus Krisztust, azt pedig a ki megfeszített vala! Oh bizony én is az urnak legméltatlanabb szolgája — miként egykor a Próféta — „kezemet tördelve rebegtem: ne küldj engemet oda“! De ugyanekkor hallottam eme parancsot is „Valahová küldelek, menj!“ — És én „az Isten lelkétől kényszerítetve eljöttem, ha, bár nem tudom is azt, ami itt reám következik!“

Eljöttem és ma már . . . „dicsekedésem vagyok az Ur Jézus Kristusban, hogy engemet erőssé tett, helyezettvén e hivatalba. Itt vagyok és . . . „az én életem is nem drága, csak elvégezhessem futásomat és a szolgálatot melyet vettem“!

Az 1885. év október hó 4-én tartottam beköszöntő egyház-beszédemet, fegyintézeti imaházunkban össze gyülekezett 120 ref. és 25 evang. vallásu fegyencek előtt, Esaiás LXI-ik rész 1, 2, 3-ik verseink alapján. — Ah! mint dobogott szívem, midőn az „élő halottak“ között megálottam!

De . . . erőssé tett engemet az Ur Jézus Kristus! megdicsőítvén magát az én erőtlen ajkaimon.“ — Az áhítatos buzgóság, a gyönyörű — fiszharmóniummal kísért — összhangzatos éneklés, a hely méltóságához illő szép rend, figyelmes hallgatása az igének, a meghatottságnak könyeit csalták szemeimbe. — Istentisztelet végeztével, melyen jelen volt az intézetnek mély tudományu s nagyérdemü igazgatója, tek. Kovács József ur — volt illavai fegyházi ref. lelkész, és tek. Gaál Jenő első irodatiszt, ki mély vallásosságának nagy jelét adta akkor is, midőn a f e g y h á z i r e f. l e l k é s z i h i v a t a l t k é t i z b e n v i l á g i e m b e r l é t é r e 6—6 hónapig helyettesítette a multban — mondom isteni tisztelet végével, midőn távozni akartunk — mert itt elébb a lelkész, azután a „hivek“ távoznak — egy oly megható pillanat következett, melyet siromig nem fogok feledni! Nevezetesen a fegyencek közül egy előlépett s körülbelül így szólt: „Tisztelendő lelkész ur! Meghallottuk, megértettük, hogy miért jött hozzánk! Eljött, hogy meggyógyítson bennünket, lelki betegeket, töredelmes szívűeket, el-

jött, hogy nekünk szegény foglyoknak szabadulást hirdessen, eljött, hogy minket kik sirunk, jajgatunk, kik sokképen vétkeztünk, az evang. balzsamával meggyógyítson, vigasztaljon bátorítson, erősítsen!

Alázatosan köszönjük szives jó indulatát.

Nehéz, nagyon nehéz munka várokozik itt Tisztségedre iszonyu teher fog vállaira nehezedni, sok hálátlansággal fog itt találkozni, rettenetes sziklák között fog itt járni utánunk eltévedt juhok után, de ne féljen! . . . mi könnyörögni fogunk az Istenhez, hogy segítse meg nemes céljaiban, törekvéseiben. Magunkat szives jó indulatába ajánlva maradunk nyomorult bünös rabok, alázatos szolgái.“

Könybelábadt szemekkel sóhajtottam így:

Istenem! az alatt a daróc ruha alatt mily értelmes szív dobog! Istenem! csodálatosak a te utaid! Az az ember, ki a kisdedeket, értelmetleneket egykor tanította, oktatta — mert a szónok ref. tanító volt, rabiógyilkosságért 20 évre íteltetett — a maga értelmét nem tudta felhasználni önnön javára!

Délutáni istentiszt. is elvégezvén, hálát adtam az Istennek vélem közlött segedelméért. A próbatüzet szerencsésen kiállottam. Nem tartom feleslegesnek ha itt megemlítem, miszerint elődöm tiszt. Váradi Bálint most Mária Nostrai fegyint. lelkész mily gyönyörűen berendezte imaházunkat. Az előtt — amint mondják — ez illavai fegyint. ref. templom inkább zsinagóga volt csak, nem pedig ker. templom. — Közadakozásból teremtett egy ref. fegyenc által készített remek művü cathedrát, és egy ódon stilü gyönyörű Urasztalát, pap és igazgatói széket. — Azután 270 frtért vásárolt egy fisharmóniumot, az imaház falaira, csinos faragásu fekete farámákban 10 alkalmi szentírásbeli helyet alkalmazott, úgy hogy, mai napon az illavai fegyencek imaháza, nagyvárosi templomokkal belső felszerelvényeit illetőleg, egy sorba állitható, bizony mondatom sok tehetős gyülekezetek tanulhatnának az illavai fegyenceknek e téren buzgóságuktól!

Mert hát nem nagy dicsőség az, sőt szégyen, ha lehullott vakolatu, agyonrepedt szakadozó padimentomi templomban, ingadozó cathedraban hirdetjük az igét a „királyi papságnak, szent népnek, — kegyes keresztyéneknek!“

Mily keserü ironia!

Hogy mily nehéz munkában foglalatoskodom, hogy mily gond és teher nehezedik ifju, gyenge vállaimra, kitünik abból, hogy mily nehéz itéletü fegyencek között forgolódom én naponként.

(Foly. köv.)

H I R E K.

— **Beöthy Zsigmond** egyházkerületi főjegyző ur ő méltósága ez évben is 1 db aranyat küldött a pápai ref. főiskolai vizsgák alkalmára jutalmul azon IV-ed éves papnövendék részére, akinek írásbeli dolgozatai mind tartalomra, mind alak tekintetében legkiválóbbnak ítéltetnek a tanári kar által. A tanári kar ezen jutalmat Borsos István IV-ed éves papnövendéknek ítélte oda, kinek a jutalom osztálytársai jelenlétében adatott át.

— **A pápai ev. reform. főiskolában** a szóbeli érettségi vizsgálatok f. hó 18—20. napjain tartattak, nmlt. Kerkápoly Károly kormányképviselő ur jelenlétében. Az írásbeli vizsgálaton egy növendék dolgozata elégtelennek találtatván, egy évre visszautasított. Szóbeli vizsgálatra bocsáttatott 36 növendék, ezek között 6 ismétlő. Érettnak találtatott 32 vizsgázó, egy tantárgyból elégtelen osztályzatot kapott négy vizsgázó, közöttük két ismétlő; ezek két hónap múlva teendő javító vizsgálatra utasítottak. A múlt évihez képest valóban kitünő eredmény, mely főiskolánk iránt a szülékben méltán támaszt bizalmat, főiskolánk barátait pedig valódi benső öröme hangolhatja.

— **A pápai ev. reform. főiskola VIII-ik osztályának** növendékei fogadást tettek, hogy 10 év múlva, július első vasárnapján az ev. ref. főiskola nagytermében barátságos találkozásra össze jönnek. Adja Isten, hogy egy se hiányozzék közülök!

— **Bucsuestély.** A pápai theologiai akadémia IV. évet végzett növendékei június hó 21-én a Griff-fogadó nagytermében kedélyes bucsulakomát tartottak, melyre szeretett tanáraikat, Kis János, Tóth Dániel, Antal Gábor és Németh István urakat és Szekercs Mihály s Pereszlényi János egyházkerületi censorokat is meghívták. Az első felköszöntőt pályavégzett tanulótársai nevében Borsos István mondta szeretett tanáraikra; mondtak többen is lelkes felköszöntőket, melyeket a jelenlevő tanárok és kerületi censorok egyenkint viszonzottak. Mí ehez még csak azon jó kívánatot kapcsoljuk, adjon Isten főiskolánknak sok oly kitünő növendéket, mint a most végzett theologusok, kik mind a tudományos képzettségnek, mind a társas műveltségnek oly magas fokán állanak, de éljenek soká igen tisztelt tanáraik is.

— **Az ifjusági önképző-kör** örömnepélye június 20-án d. u. 4 órakor a főiskola nagytermében a folyton szakadó záporosó miatt csak kis számú közönség jelenlétében tartatott meg. pedig máskor ezen ünnepélyen a pápai előkelő világ nagyobb része meg szokott jelenni.

— **A tornavizsga** az idén a szakadó zápor miatt június 20-án nem tartatott meg, de azért a jutalmak a legjobb tornászoknak kiosztattak.

— **A pápai vizsgák** június 24-én végződtek, a vizsgák eredményével, főiskolánk szellemi és tudományos nivójával az egyházker. vizsga bizottság teljesen meg van elégedve. Lelkes tanáraink működését a legjobb siker koronázta.

— **Debrecenben** vasárnap d. e. tétetett le az ujan építendő református templom alapköve mintegy 25 ezer ember jelenlétében, mely alkalommal ft. Révész Bálint ref. püspök általános hatást keltett alkalmi imát mondott, a főiskolai énekkar pedig remek énekeket zengett. A buzgólkodás és érdeklődés a templom építése iránt rendkívül nagy.

— **Lelkészválasztás.** Kömlődre, bo'dogult Czibor Ferencz lelkésztársunk utódául egyhangulag Kelemen János tarjányi lelkészt választották meg. Gratulálunk!

— **Kerkápoly Károly** ő nmltsza a pápai főiskolai érettségi vizsgálatok befejezése után, mint miniszteri biztos Csurgóra ment az ottani érettségi vizsgálatokra. Vasárnap pedig Komáromban, a tanárjelölő bizottság értekezletén fog elnökölni.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

Pereszlényi János.

Pályázat.

Az örségi ev. reform. egyházmegyébe kebelezt kercai egyház lelkészi állomására pályázat hirdettetik. Évi javadalma készpénz s terményekben 700 frtra tehető.

Pályázók kérvényeiket f. é. július 20-ig küldjék be ez esperesi hivatalhoz, Felső-Eőrött.

Rév-Komárom, 1886. június 23.

Pap Gábor,
püspök.

Pályázati hirdetés

a tatai ev. reform. egyházmegyében levő szomodí 4-ik osztályu lelkészi állomásra.

A pályázati jelentkezés t. évi július 10-ig Eté-re, Páli Lajos espereshez küldendő.

Kelt Rév-Komáromban, 1886. június hóban.

Pap Gábor,
püspök.